

PRAKTICKÉ PROBLÉMY UŽITÍ PRÁVNÍCH PROSTŘEDKŮ OCHRANY PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM

ANNA HOŘÍNOVÁ

Právnická fakulta Masarykovy Univerzity, Brno,

Abstract in original language

Príspevek má v prvej rade za cieľ pojmenovať kľúčové oblasti, v nichž právo slouží řešení situací domácího násilí. Pro demonstraci charakteristických rysů domácího násilí byly vybrány a popsány dva reálné případy žen, které se staly oběťmi domácího násilí. V návaznosti na ně jsou rozebrána některá praktická úskalí využití právních prostředků ošetření situace oběti domácího násilí.

Key words in original language

Domáci násilí; oběť domácího násilí; násilí; vykázaní; týrání; fyzické násilí; psychické násilí.

Abstract

Contribution should primarily demonstrate key dimensions, where law serves to settle a situation of domestic violence. Basic features of domestic violence are illustrated by real stories of two women - victims of domestic violence. Consequently, particular problematic areas of law against domestic violence in practices are presented further in the paper.

Key words

Domestic violence; victim of domestic violence; violence; eviction; physical violence; psychical violence.

Úvod¹

Přicházíme-li do kontaktu s realitou dopadů domácího násilí v našem praktickém profesním životě, zjistíme, že tento jev nelze při veškeré snaze redukovat pouze na problém právní. Do hry vstupují rovněž v prvé řadě aspekty psychologické, dále aspekty sociální a zdravotní. Tyto všechny vlivy úspěšné užití právních prostředků ochrany před domácím násilím do značné míry relativizují.

---

¹ Touto cestou bych za spolupráci a hodnotné informace ráda poděkovala občanskému sdružení Persefona, jež se právní a psychologickou pomocí obětem domácího násilí již řadu let zabývá, a v němž jsem po určitou dobu mohla rozvíjet i svou profesní zkušenost. Pro bližší informace o sdružení, jeho práci a možnostech využití jeho služeb: Persefona, o.s., Jiráskova 8, Brno. Tel.: 737 834 345; 545 245 996, domacinasili@persefona.cz, www.persefona.cz.

Za praktické považuji na úvod vytyčit některé základní premisy, s nimiž budu v článku dále pracovat. Prvním východiskem je tvrzení, že právní rámec pro řešení situací domácího násilí v legislativních podmínkách České republiky již existuje. Problémem je jeho efektivní implementace. Za další výchozí předpoklad, jenž je zcela jistě jednou z příčin mezer v implementaci legislativy, považuji předsudky vážící se k domácímu násilí, které doposud ve společnosti přetrvávají. S tímto bodem dozajista souvisí i skutečnost, že laická i odborná veřejnost disponuje omezeným množstvím nezkreslených informací o domácím násilí a jeho obětech. Na toto tvrzení lze navázat zjištěním předestřeným hned zpočátku tohoto příspěvku; domácí násilí je interdisciplinární problém a k jako takovému je k němu třeba přistupovat. Jeho řešení si tedy žádá celostní přístup. Jako poslední v pořadí, nikoliv však důležitostí, je nutnost uvidět vazby příčiny a následků celého jevu domácího násilí. Na myslí mám původce domácího násilí - násilníka - a jeho situaci a pohnutky.

I. Praktické příklady situací domácího násilí

Pro plastičtější představu o tom, co to domácí násilí vlastně je, jakých nabývá podob a jaké překážky stojí v řešení jeho následků, předkládám dva reálné případy, se kterými jsem se za dobu svého působení v poradenství obětem domácího násilí setkala. Oba mohou reprezentovat typickou situaci a typickou oběť domácího násilí.

Paní Helena²

První typový případ domácího násilí se týká pětaticetileté vdané ženy, paní Heleny. Paní Heleně se z manželství narodily dvě děti, kterým je v době pro nás rozhodné 6 a 11 let. Násilně se začal manžel ke své ženě chovat již v průběhu prvního těhotenství a to tak, že ji začal fyzicky napadat. Paní Helena mu jeho chování vždy dokázala odpustit, pak už je začala vnímat jako něco, co se čas od času v jejich domácnosti opakuje. Agresivní projevy přičítala také manželově zálibě v alkoholu. Situaci začala paní Helena vnímat jako kritickou poté, co manžel začal napadat i jejich starší dítě - syna. Násilí vůči synovi mělo podobu jednak fyzickou (bití rákoskou, klečení na ostrých předmětech), tak psychickou (odpírání spánku, výhrůžky, vydírání). I fyzické násilí obrácené vůči paní Heleně na sebe začalo brát závažnější a závažnější podoby; stalo se například, že ji manžel honil po bytě se sekyrou. Paní Helena s manželem žili ve společném nájmu obecního bytu manželi. Manžel přinášel domů velice málo peněz, jelikož jimi povětšinou dotoval své návštěvy restauračních zařízení; nájem, jenž měl každý měsíc platit, tudíž zůstal po řadu měsíců neuhrazen. Později byla paní Helena z titulu postavení tzv. solidární dlužnice vyzvána k plnění dluhu. Paní Helena začala násilí v rodině řešit především kvůli synovi, který začal

---

² Jména těch, kteří v případech figurují, jsou změněna, stejně jako jeho základní realie.

trpět i psychosomatickými problémy. Paní Helena po právní poradě podala trestní oznámení; bylo zahájeno trestní stíhání manžela pro týrání paní Heleny a pro týrání jejich syna. Dalším krokem bylo opuštění bytu i s dětmi. Fáze separace oběti bývá fází kritickou a jednou z nejnebezpečnějších situací, v níž se oběť může ocitnout. O odchodu paní Heleny a dětí byl ihned informován příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí. Spolu s návrhem na úpravu poměru k nezletilým dětem pro dobu do a po rozvodu manželství, bylo podáno předběžné opatření na svěření dětí do péče matky. Současně byla podána žaloba o rozvod manželství. Manžel paní Heleny se následně k žalobě o rozvod manželství připojil, což je situace pro případy domácího násilí poněkud netypická. Nakonec tedy došlo k tzv. nespornému rozvodu manželství. Děti byly schválením dohody rodičů soudem svěřeny do péče matky. Společné jmění manželů bylo dohodu vypořádáno k neprospěchu paní Heleny, která však chtěla mít celou záležitost co nejdříve za sebou, proto s nevýhodným vypořádáním souhlasila. Společný nájem bytu řešen nebyl, jelikož manželům byla dána výpověď z nájmu pro nehrazení nájemného.

Trestněprávní konsekvence případu paní Heleny jsou rovněž zajímavé. Trestní řízení vyvrcholilo rozsudkem, v němž byl manžel paní Heleny uznán vinným ze spáchání trestného činu týrání svěřené osoby a odsouzen k podmíněně odloženému trestu odnětí svobody a bylo mu uloženo podrobit se ambulantnímu ochrannému léčení z důvodu alkoholismu. V rámci trestního řízení vyšlo znaleckým posuzováním najevo, že manžel paní Heleny trpí poruchou osobnosti, jež se projevuje touhou nepřiměřeně svého syna trestat. Co se týče skutkové podstaty týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě³, dle rozhodnutí soudu spáchání tohoto činu nebylo dostatečně spolehlivě prokázáno. Na závěr se ještě hodí zmínit, že v návaznosti na trestní řízení soud ani orgán sociálně-právní ochrany dětí nedal podnět k zahájení řízení opatrovnické, v němž by bylo posuzováno, zda nejsou dány podmínky pro zbavení rodičovské odpovědnosti (viz ust. § 44 zákona o rodině).

Paní Jana

Příběh paní Jany je svými rysy do značné míry podobný situaci paní Heleny. Paní Jana je osmatřicetiletá vdaná žena, toho času na rodičovské dovolené. Po narození první dcery začal být manžel verbálně agresivní, začal ji také různými poznámkami ponižovat, sprostě jí nadával za banality, také ji neustále konfrontoval se svým názorem, že není dobrá manželka a matka. Byl také velmi zklamaný toho, že se jim nenarodil syn, což kladl svojí ženě za vinu. V průběhu jejího druhého těhotenství začal manžel paní Janu také fyzicky napadat. Zpočátku se jednalo o facky, tahání za vlasy, později to

---

³ Jedná se o skutkovou podstatu trestného činu obsaženou v ust. § 215a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, účinný do 31. 12. 2009.

byly ji rány pěstí, kopání, tahání po zemi za vlasy. Zranění, která jí způsobil, si však paní Jana buď nenechala vyšetřit vůbec, nebo řekla, že si je způsobilá sama. Lékaři paní Jany to nikdy nebylo podezřelé. Manžel paní Janě také často vyhrožoval, že ji zabije, že ji zničí, že ji pomluví v práci a ve škole a ve školce, kam chodí děti. Vyhrožoval, že nedostane děti do péče, protože z ní udělá psychicky narušenou atp. Paní Jana má s manželem dvě děti, tehdy osmiletou dceru a tříletého syna. Dcera měla k otci ambivalentní vztah, soužitím s ním byla stresována, často se totiž stávala svědkyní otcova agresivního chování; měla proto tendenci matku před otcem chránit. Otec dceru spíše přehlížel, svoji pozornost soustředil převážně na syna. Příjmy paní Jany tvořil pouze rodičovský příspěvek. Manžel paní Jany pracoval jako řidič autobusu, měl tedy pravidelný příjem. Na domácnost přispíval, jen pokud se mu chtělo a vždy velice málo. Paní Jana měla zakázáno stýkat se s rodiči a s přáteli, takže se nacházela prakticky v sociální izolaci. Rodina paní Jany žila v pronajatém obecním bytě. Paní Jana chtěla z domácnosti odejít, ale bála se, že manžel uskuteční své výhrůžky. Velmi se obávala, že by mohla přijít o děti – tedy že by nebyly svěřeny do její péče.

Nakonec se paní Jana odstěhovala, podala návrh na vydání předběžného opatření na svěření dětí do její péče, návrh na zahájení řízení o úpravu poměrů k nezletilým dětem pro dobu do a po rozvodu manželství, žalobu o rozvod manželství a návrh určení výživného pro nerozvedenou manželku. Manžel ihned kontaktoval orgán sociálně-právní ochrany dětí, že manželka unesla děti. Začal naléhat na paní Janu, aby si mohl vzít děti na víkend. Poté, co odmítla, informoval znovu orgán sociálně-právní ochrany dětí, že mu manželka nechce dát děti. Paní Jana byla následně manželem napadena na ulici, podala tedy trestní oznámení. Trestní řízení vrcholilo hlavním líčením, kde paní Jana vystupovala nejprve v roli poškozené, posléze v pozici svědkyně. Byl vypracován znalecký posudek z oboru psychologie s tím, že u paní Jany byl shledán syndrom týrané ženy a Stockholmský syndrom.⁴ Bývalý manžel byl nakonec odsouzen k odnětí svobody v délce jednoho roku s podmíněným odkladem na dva roky.

Manžel paní Jany v rámci opatrovnického řízení usiloval o střídavou péči. Paní Jana z pochopitelných důvodů nesouhlasila. Byly tedy nařízeny znalecké posudky z oboru psychologie, kde nebylo zkoumáno, zda má manžel paní Jany sklony agresivnímu jednání. Střídavá péče však nebyla doporučena vzhledem k věku menšího dítěte. Řízení skončilo po roce a půl svěřením dětí do péče matky. V rámci rozvodu manželství soudce situaci paní Jany bagatelizuje. Skutečnost, že ve vztahu paní Jany a jejího manžela bylo přítomno domácí násilí, není zanesena do odůvodnění rozsudku.

---

⁴ Čírtková, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, ISBN 978-80-247-2207-8, s. 26.

Manžel podal návrh na určení styku s dětmi. Požadavek zněl na extenzivní styk i přes to, že dcera se s ním stýkat nechtěla. Následují vleklé spory a styk s dětmi.

II. Společné jmenovatele domácího násilí

Zobecníme-li náhled na opakující se kauzy domácího násilí, můžeme dospět k některým charakteristickým znakům takových situací. Ty pak do značné míry indikují právními problémy, jež v souvislosti s domácím násilím v praxi vyvstávají, a o nichž se zmíním v další části příspěvku.

Statistikami ověřeným faktem je, že domácí násilí je fenomén páchaný zejména na ženách⁵; dopadat může však i na muže a častěji než bychom si mysleli, postihuje seniory (mluvíme o tzv. mezigeneračním násilí).⁶ Agresorem je tedy nejčastěji partner či manžel, který má ve vztahu dominantní a určující postavení. Má převahu fyzické síly. Často je to schopný manipulátor, který navenek působí velmi kultivovaným dojmem. Vzhledem k tomu, že domácí násilí se nezřídka rozvine v těhotenství oběti nebo v útlém věku dětí, je tím, kdo disponuje ekonomickými hodnotami, jeho pachatel. Ten ponechává svoji oběť bez prostředků a bez možnosti si je obstarat, čímž prohlubuje závislost na svojí osobě. Není neobvyklé, že domácí násilník pěstuje zálibu v alkoholu, často překračující hranici závislosti na této návykové látce. Je známo, že násilí se pod vlivem alkoholu stupňuje. Z tohoto důvodu se opakují případy, kdy do společného jmění manželů přibývají dluhy, za něž oba manželé ručí rukou společnou a nerozdílnou.

Jak je patrné na obou shora popsaných případech, typické je násilí fyzické, jež je nevyhnutelně doprovázeno násilím psychickým, často v násilném vztahu figuruje i násilí ekonomické a násilník efektivně dokáže navodit a využít sociální izolace své oběti. Odborníci se v praxi setkávají i s násilím sexuálním, jež je užíváno jako efektivní nástroj demonstrace převahy moci a bývá zdrojem silného psychického traumat pro oběť. Problematické je, když je násilí pácháno pouze ve formě psychické. Subjekty přicházející do styku s obětí domácího násilí totiž často ztotožňují domácí násilí právě s násilím fyzickým, které je jeho nejtypičtější projevem. Může tomu být částečně i proto, že psychické týrání není *prima facie* evidentní a často se projevuje ne zcela snadno čitelným způsobem. Je nezbytné uvědomit si, že tento postoj je nesprávný a v relevantní judikatuře byl již překonán.⁷ Jiné než

---

⁵ Kubálková, P., Wennerholm Čáslavská, T. a kol. *Ženy a česká společnost*. Praha: Otevřená společnost o.p.s. - Centrum ProEquality, 2010, ISBN: 978-80-87110-19-5, s. 40.

⁶ Čírtková, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, ISBN: 978-80-247-2207-8, s. 9.

⁷ Např. rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn.: 3 Tdo 1160/2005, 6 Tdo 548/2008, 8 Tdo 1197/2008.

fyzické formy násilí není radno opomíjet ani proto, že pachatelé takového domácího násilí jsou sofistikovanější, hůře čitelní, zákeřnější, sociálně velice zdatní a tím pádem i nebezpečnější.

Dalším jednotícím znakem situací domácího násilí je častá přítomnost nezletilých dětí v domácnostech, kde se odehrává domácí násilí.⁸ Tento fakt je nutno považovat za velmi alarmující, a to zejména proto, že děti, které jsou svědky domácího násilí, mají tendenci tento vzorec chování ve svém dalším životě reprodukovat.⁹ Nelze opomíjet ani riziko, že se děti stanou nástrojem psychického vydírání oběti. Prostřednictvím důsledného až šikanózního domáhání se rodičovských práv se násilník mnohdy snaží demonstrovat svoji pozici síly a schopnosti manipulovat se životem oběti, a to legální cestou.

V obou popisovaných případech k domácímu násilí začalo docházet v období, kdy se žena nacházela v oslabené pozici dané do značné míry faktickou závislostí na svém partnerovi. Lze pozorovat i smutný fakt, že není ničím výjimečným, pokud je žena napadena v průběhu těhotenství.¹⁰ S těhotenstvím a výchovou dětí se pojí i ekonomická závislost na partnerovi. Nevyváženost v držení finančních prostředků je silnou zbraní nejednoho domácího násilníka. Přes právě uvedené ovšem nelze tvrdit, že existence ekonomické závislosti, se dotýká pouze žen na rodičovské dovolené, jelikož oběťmi jsou mnohdy i ženy výdělečně činné. V každém případě má výskyt ekonomického násilí za následek nesnadnou separaci oběti.

IV. Oblasti řešení

Jestliže se podíváme na případy paní Heleny a paní Jany, můžeme formulovat některé cíle, kterých by mělo právo pomoci dosáhnout všem obětem domácího násilí. Prioritou je bezpečnost oběti a dalších osob nacházejících se ve sféře vlivu násilníka. Ta může být zajištěna pouze tehdy, je-li násilí zastaveno. Dalším záhytným bodem, v němž sehrávají právní prostředky ústřední roli, je zajištění právní jistoty a právního postavení osob ohrožených násilím. K dosažení právě definovaných met lze užít nástrojů nacházejících se v různých oblastech práva a v mnoha právních předpisech.

---

⁸ Některé výzkumy hovoří až o 80%. Viz např. Reprezentativní výzkum STEM-2006. Dostupný z: <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/reprezentativni-vyzkum-2006-stem/r93>. Citován dne 6. 11. 2010. Dále viz analýza Bílá místa v péči o oběti domácího násilí. Dostupná z: http://www.persefona.cz/download/analiza_bila_mista.pdf. Citováno dne 6. 11. 2010.

⁹ <http://www.stopnasili.cz/verejnost/deti-svedci-domaciho-nasili.html>; viz sociologická sonda Ženy a jejich děti - oběti domácího násilí. Dostupná na: http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/Statistika_ROSA_2005.pdf. Citováno dne 6. 11. 2010.

¹⁰ Tamtéž

K ochraně zdraví a mnohdy i života oběti je nutno užít nejúčinnějších a nejrychleji nastupujících prostředků práva. V současné době je za nejefektivnější možno považovat oprávnění Policie ČR spočívající ve vykázání násilníka ze společného obydlí. V této souvislosti je však dobré nepouštět ze zřetele fakt, že institut vykázání není nástrojem využitelným pro každou oběť domácího násilí a také skutečnost, že detekce domácího násilí ze strany zasahujících příslušníků Policie ČR není vždy spolehlivá a prosta předsudků. Značnou úlohu praktickou, ale ve vztahu k oběti i psychologickou může sehrát i trestní stíhání pachatele. I zde však figuruje řada praktických obtíží, když některé formy domácího násilí nejsou v rozhodovací praxi ještě zcela etablovány nebo když průběh trestního řízení může, je-li vedeno necitlivě, představovat prohlubování traumatizace oběti, nehledě na to, že při absenci důkazní pečlivosti a orientace v zákonitostech psychiky oběti domácího násilí, není skutek ani prokázán a pachatel potrestán.

Řada prostředků ochrany před domácím násilím se nachází ve sféře práva soukromého. Chce-li se oběť od násilného partnera separovat a postavit své poměry najisto, nevyhne se řešení řady právních otázek. Třemi netypičtějším oblastmi, jež se v souvislosti s domácím násilím musejí ošetřit, jsou: poměry k nezletilým dětem, zajištění bydlení a ekonomické zabezpečení ohrožených osob. Jak bylo již řečeno, obětí domácího násilí jsou obvykle ženy, ve valné většině jde o ženy s nezletilými dětmi. Chtějí-li se od násilného partnera separovat, v prvním okamžiku řeší úpravu poměrů k nezletilým dětem typicky návrhem na vydání předběžného opatření na svěřeni dětí do jejich výchovy. V dlouhodobější perspektivě je nutno zahájit soudní řízení ve věci samé, které je často provázeno procesními obstrukcemi ze strany agresora. Málokdy je ze strany oběti včas pamatováno na úpravu styku nezletilých dětí s násilným rodičem, jelikož zákon o rodině preferuje dohodu rodičů¹¹ a úprava styku obvykle není problémem, který si žádá promptní řešení. Absence úpravy styku nezletilých dětí s rodičem, s nímž nežijí, otevírá zbytečně široký prostor pro zneužití tohoto práva jako možnosti obětí vydírat a šikanovat, nemluvě o postavení dětí samotných. Jako standardní důkazní prostředek je v rámci opatrovnických řízení využíván znalecký posudek z oboru psychologie, jemuž bývá prisuzován mnohdy rozhodující význam. V případě, že znalec zpracovávající posudek, není osobou obeznámenou s mechanismy a dopady domácího násilí, může být jeho práce velice zavádějící a nepřesná. Je-li jí přikládána váha určující výsledek opatrovnického řízení, může mít tato skutečnost velice negativní vliv na zájmy nezletilých dětí, o nichž se v řízení rozhoduje.

Přijetím zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, se nepochybně v mnoha směrech zlepšila pozice obětí domácího násilí ve vztahu k řešení otázky bydlení. Otevřela se

---

¹¹ Ustanovení § 27 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

totiž možnost využít mechanismu vykázání; ten obvykle počne působit vydáním rozhodnutí o vykázání Policií ČR, pokračuje nabídkou pomoci ze strany intervenčního centra a je završen vydáním předběžného opatření dle ust. § 76b občanského soudního řádu. Jak jsem již uvedla, ne pro každou oběť je však vykázání řešením její situace a ne každá oběť domácího násilí dosáhne vydání rozhodnutí o vykázání, ať už policejního anebo toho soudního. Na vině bývá zejména selhání jednotlivců aplikujících právo, kterým chybějí přesné a komplexní informace o domácím násilí, o jeho projevech a o chování oběti a násilníka. Situace v oblasti bydlení je mnohem méně nakloněna obětem domácího násilí, které nemají nezletilé děti. Řada problémů vyvstává například ve vztahu k prodloužení doby trvání předběžného opatření dle ust. § 76b odst. 4 občanského soudního řádu. Extenzivnějším výkladem by bylo lze dospět k závěru, že návrhem ve věci samé by mohl být i návrh ve věci ochrany osobnosti nebo žaloba o rozvod manželství. Pro tento závěr však dle indicií pocházejících ze soudní praxe, rozhodovací činnost soudů nesvědčí. Vzhledem k tomu, že i ženy, jejichž děti již vyrostly anebo seniory je nezbytné chránit před násilím v rodinných vztazích, bylo by záhodno zpřesnit předmětné ustanovení natolik, aby bylo postaveno najisto, které podání lze považovat v tomto kontextu za návrh ve věci samé a které nikoliv.

Řada obětí domácího násilí se nachází ve stavu manželském. Odloučení od násilníka tedy vyžaduje řešení této situace rozvodem. Ten se zpravidla odehraje ve formě tzv. sporného rozvodu. Ačkoliv situace se dozajista mění k lepšímu, v řadách soudců je stále množství těch, kteří nemají o projevech domácího násilí valné povědomí. Důsledkem bývá bagatelizace situace oběti a prohlubování jejího traumatu. Existence domácího násilí proto nemusí figurovat jako důvod rozvratu manželství v odůvodnění rozsudku, což má další důsledky v kontextu vypořádání a dalšího řešení majetkových vztahů mezi manžely.

Nemalé problémy způsobuje i délka soudního řízení o vypořádání společného jmění manželů a určení dalšího výlučného nájemce po zrušení společného nájmu bytu. Vzhledem ke skutečnosti, že oběť domácího násilí je zpravidla ekonomicky slabším z manželů, je na rozhodnutí soudu často existenčně závislá. S vypořádáním majetkových vztahů mezi manžely souvisí i problém výživného nerozvedené manželky, jenž je často prakticky jediným možným způsobem, jak si je oběť po odchodu od násilného manžela s to zajistit důstojnou životní úroveň.

Závěr

Jak bylo vyzdviženo již v úvodu příspěvku, domácí násilí není pouze jevem právním. Pro jeho řešení je tedy dozajista právo mnohdy nástrojem nejefektivnějším, v dlouhodobém výhledu by však nemělo být nástrojem jediným. Jak vyplynulo ze dvou předložených kazuistik, ale i z úvodu mého příspěvku, je nezbytné dále pracovat na informovanosti širší a zejména odborné veřejnosti. V rukou odborníků, kteří mají být obětem ku pomoci,

totiž často leží nemalá moc a s ní se pojící odpovědnost. Bylo by iluzí myslet si, že domácí násilí jako jev může být navždy ze společnosti vymýceno. Takového výsledku nemůže dosáhnout ani právo ani mimoprávní disciplíny. Citlivá a trpělivá psychologická práce s jednotlivými osobami figurujícími v násilných rodinných vazbách v rodině, a to včetně jeho původce, by nám však mohla dát alespoň naději, že násilí se nebude ve společnosti reprodukovat v takové míře, jako je tomu nyní.

Literature:

- Čírtková, L. Moderní psychologie pro právníky. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, ISBN 978-80-247-2207-8, 150 s.
- Kubálková, P., Wennerholm Čáslavská, T. a kol. Ženy a česká společnost. Praha: Otevřená společnost o.p.s. - Centrum ProEquality, 2010, ISBN: 978-80-87110-19-5, 156 s.
- <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/reprezentativni-vyzkum-2006-stem/r93>
- http://www.persefona.cz/download/analyza_bila_mista.pdf. Citováno dne 6. 11. 2010.
- <http://www.stopnasili.cz/verejnost/deti-svedci-domaciho-nasili.html>
- http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/Statistika_ROSA_2005.pdf. Citováno dne 6. 11. 2010.

Contact – email

horinova.anna@seznam.cz